

УДК 001.2+34

Бостан С.К.,

д-р юр. наук, проф., НУ «Запорізька політехніка»

ДО ПИТАННЯ ПРО «НОВИЙ» СТАТУС СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВЧЕНИХ РАД

Спеціалізовані вчені ради завжди відігравали особливу роль в підготовці науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації. Правовий статус та процедура захисту в них наукових досягнень, як правило, у вигляді дисертаційного дослідження, визначається чинним «Порядком присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету України від 24 липня 2013 р. № 567 [1]. Але справа в тому, що 31 грудня цього року зазначений нормативно-правовий акт втрачає свою чинність і йому на зміну

має прийти новий «Порядок присудження наукових ступенів доктора наук і доктора філософії спеціалізованими вченими радами закладів вищої освіти (наукових установ)» [2](далі – проект «Порядку»). Оскільки цей проект охоплює досить широке коло організаційних, процедурних та фінансових питань, пов'язаних з здобуттям наукових ступенів, то ми вирішили зупинитись більш предметно на проблемі «нового» статусу спеціалізованих вчених рад.

Слід підкреслити, що в зазначеному проекті пропонується доволі «жорсткий» поділ спеціалізованих вчених рад на: *а) постійно діючу*, в якій можна здобути наукові ступені доктора наук та доктора філософії в певній галузі науки; *б) разову*, в якій можна здобути тільки наукову ступінь доктора філософії.

Постійно діючу спеціалізовану раду має право формувати лише заклад вищої освіти (далі – ЗВО) або наукова установа (далі – НУ), у якому за основним місцем роботи працює не менше 5 докторів наук за тієї спеціалізацією, з якої створюється рада. Зазначені доктори наук повинні мати: *а)* ступінь доктора наук зі спеціальності, що охоплює спеціалізацію, з якої утворена спеціалізована вчена рада; *б)* бути автором (співавтором) не менше 3 статей за спеціалізацією спеціалізованої вченої ради, що були опубліковані впродовж останніх 5 років у рецензованих фахових виданнях, включених до міжнародних баз Scopus або Web of Science Core Collection; *в)* або автором не менше 10 статей за спеціалізацією спеціалізованої вченої ради та які опубліковані впродовж останніх 5 років у відповідних вітчизняних фахових виданнях, включених до переліку МОН України (п. 6 проекту «Порядку...»).

Постійно діюча спеціалізована вчена рада формується на 5-річний строк із 5 докторів наук за відповідною спеціалізацією з числа працівників ЗВО (НУ), у якій сформована відповідна рада – голови ради та 4 рецензентів. ЗВО (НУ) щорічно публікує інформацію, крім інформації з обмеженим доступом, про наукові інтереси членів постійно діючої спеціалізованої вченої ради (на базі їх публікацій за попередніх 5 років), відповідно до яких визначається напрямки наукових робіт, що можуть бути прийняті до захисту у відповідній постійно діючій спеціалізованій вченій раді. Остання, як і раніше, проводить не більш як 12 засідань; на одному засіданні – захист наукових досягнень не більше одного здобувача наукового ступеня доктора наук (п. 6 проекту «Порядку...»).

Щодо разової спеціалізованої вченої ради, то можна зазначити, що цей «інститут» існував і раніше, але його «статус» суттєво змінився. Зокрема, вона формується лише в тому ЗВО (НУ), який немає кадрових можливостей для створення постійно діючої такої ради, але є акредитована НАЗЯВО (Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти) освітньо-наукова

програма аспірантури (ад'юнктури) в межах відповідної спеціальності. За цих умов вченою радою ЗВО (раніше МОН України, – С.Б.) може бути прийняте рішення про створення разової спеціалізованої вченої ради для захисту однієї дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії особою, яка пройшла підготовку саме у цьому ЗВО (НУ). Разова спеціалізована вчена рада складається з 5 науково-педагогічних (наукових) працівників, у яких є науковий ступінь за спеціалізацією зазначеної ради (п. 8 проекту «Порядку...»).

Отже, якщо оцінити запропонований НАЗЯВО проект «Порядку», то в цілому він заслуговує на позитивну оцінку як такий, що сприяє значному спрощенню порядку формування спеціалізованих вчених рад та захисту наукових досягнень здобувача, посиленню фахових вимог і, відповідно, якості кадрового потенціалу спеціалізованих вчених рад, зменшенню бюрократичних процедур, зростанню рівня автономності закладів вищої освіти (наукових установ) тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Порядок присудження наукових ступенів : Постанова Кабінету України від 24 липня 2013 р. № 567 : станом на 05.03.2020 р. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>

2. Проект «Порядку присудження наукових ступенів доктора наук і доктора філософії спеціалізованими вченими радами закладів вищої освіти (наукових установ)». URL. https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/проект_Порядок-присудження-наукових-ступенів.pdf